

IJTIMOIIY ONG VA AXLOQIIY TANLOV:

KORRUPSIYAGA MUROSASIZLIKNI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI

RESPUBLIKA
ILMIY-NAZARIY ANJUMAN
MATERIALLARI TO'PLAMI

22 MAY, 2026-YIL

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT TEXNIKA UNIVERSITETI
IJTIMOIY FANLAR VA JISMONIY MADANIYAT KAFEDRASI**

**«IJTIMOIY ONG VA AXLOQIY TANLOV:
KORRUPSIYAGA MUROSASIZLIKNI
SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
NAZARIY ANJUMAN MATERIALLARI
TO'PLAMI**

(22 may, 2026-yil)

**“KAMOLOT” nashriyoti
Buxoro - 2026**

Многое из зарубежного опыта может быть адаптировано и учтено при реализации российской антикоррупционной стратегии. В первую очередь это касается: развития правовых основ противодействия коррупции; устранения коррупциогенных факторов; оптимизации условий и механизмов государственных и муниципальных закупок; соблюдения требований к служебному поведению; разработки гибких форм мониторинга коррупционных правонарушений в целях своевременного принятия мер; активизации международного сотрудничества в борьбе с коррупцией.

Список использованной литературы

1. Абдурахмонова Н.М. Коррупция как угроза национальной безопасности: теоретико-правовой анализ / Н.М. Абдурахмонова // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. – 2024. – № 3. – С. 45–58.
2. Аминов И.Р. Международный опыт противодействия коррупции: уроки для стран постсоветского пространства / И.Р. Аминов, М.Т. Садыков // Право и управление. XXI век. – 2023. – № 2 (63). – С. 27–39.
3. Саттаров Р.М. Антикоррупционная политика зарубежных стран и возможности её адаптации в Республике Узбекистан / Р.М. Саттаров // Общество и инновации. – 2024. – Т. 5, № 2. – С. 88–97.
4. Трунцевский Ю.В. Коррупция: теоретические и прикладные проблемы противодействия / Ю.В. Трунцевский, Н.А. Шулепов. – М.: Юрлитинформ, 2023. – 276 с.

САЪДИДДИН ҲАМАВИЙНИНГ ТАСАВВУФИЙ ҚАРАШЛАРИДА ҲУРУФ ИЛМИНИНГ ЎРНИ

Ражабов Алишер Шавкатович

Бухоро давлат педагогика институти мустақил изланувчиси

Аннотация. Мазкур мақолада тасаввуф фалсафасида ҳарфлар метафизикаси ёки илми ҳуруф борлиқнинг яратилиш сирларини, илоҳий каломнинг моҳиятини ва коинотдаги мутаносибликни англашнинг энг теран воситаларидан бири ҳисобланади. Ушбу соҳа вакиллари нафақат матнни талқин қилганлар, балки борлиқни илоҳий «қалам» билан ёзилган бир «китоб», ҳар бир мавжудотни эса алоҳида бир «ҳарф» ёки «калима» сифатида кўрганлар. Тасаввуф тарихида ушбу илм ривожига бекиёс ҳисса қўшган буюк мутафаккирлар жиҳатдан тадқиқ этилган.

Калит сўзлар. Ҳаким Термизий, Ибн ал-Арабий, Садриддин Қўнавий, Аҳмад ал-Буний, Алоуддава Симноний, Саъдиддин Ҳамавий

Тасаввуф эпистемологиясида илми ҳуруфнинг мустақил тизим сифатида шаклланишида Ҳаким Термизийнинг ўрни бекиёсдир. У ўзининг «Илал ал-ибодат» ва «Навруз ал-усул» каби асарларида ҳарфларни шунчаки товуш ифодаси эмас, балки илоҳий қудратнинг «андозалари» деб таърифлайди. Термизийга кўра, ҳарфлар илоҳий исмларнинг таркибий қисми бўлиб, оламнинг бошқарилиши айнан ушбу исмлар ва улардаги ҳарфларнинг сирли таъсири орқали амалга ошади. У шундай дейди: «Ҳарфлар – бу Аллоҳ таолонинг сирларидан бўлган бир сирдир. Кимгаки ҳарфларнинг ҳақиқати очилса, унга

борлиқнинг тасарруфи берилади»¹. Унинг фикрича, ҳар бир ҳарфнинг ўз табиати ва мақоми бўлиб, улар илоҳий нурнинг моддий оламда акс этишидир.

Бу соҳадаги энг юксак ва мураккаб назария шубҳасиз Ибн ал-Арабий томонидан илгари сурилган. Шайхул Акбар «Ал-Футуҳот ал-Маккия» асарининг бошидаёқ ҳарфларни «уммат» деб атади ва уларга тирик мавжудотлар каби ёндашади. Унинг наздида, ҳарфлар олами инсонлар олами каби ўз иерархиясига (мақомларига) эга. Ибн ал-Арабий маърифатни «Нафаси Раҳмон» (Раҳмоннинг нафаси) концепцияси орқали тушунтиради: қандай қилиб инсон нафаси оғиздан чиқаётганда турли маҳражларга урилиб ҳарфларни ҳосил қилса, илоҳий ирода ҳам борлиқни худди шундай «талаффуз» қилиш орқали яратган. Демак, олам - илоҳий нутқнинг моддийлашган суратидир. У таъкидлайди: «Билгинки, ҳарфлар ўзларича бир умматдир, улар ҳам хитоб қилинадилар ва уларга ҳам ваҳий келади. Уларнинг ичида пайғамбарлари бор ва уларнинг исмлари фақат кашф аҳлигагина маълумдир»².

Ибн ал-Арабийнинг машҳур шогирди ва вориси Садриддин Қўнавий ушбу таълимотни янада фалсафийлаштириб, «илми ҳуруф»ни «илоҳий илмнинг»нинг ажралмас қисми сифатида талқин қилган. Унинг фикрича, ҳарфлар илоҳий билим (Илм) ва ташқи борлиқ (Аён) ўртасидаги «мисол олами»нинг калитларидир. Қўнавий учун «Нукта» - мутлақ бирликнинг тимсоли бўлса, ундан келиб чиқадиган «Алиф» - илк тажаллийдир. У шундай ёзади: «Ҳарфларнинг ашёга нисбати, руҳнинг жасадга нисбати кабидир. Сўз таркибидаги ҳар бир ҳарф ўзига хос бир илоҳий нисбатни англатади»³.

Тасаввуфда ҳарфлар сирига алоҳида аҳамият берган яна бир йирик зот Аҳмад ал-Бунийдир. У ўзининг «Шамс ал-маориф ал-кубро» асарида ҳарфлар ва рақамларнинг табиий унсурлар (олов, сув, ҳаво, тупроқ) билан боғлиқлигини илмий асослашга ҳаракат қилган. Буний қарашида ҳарфлар шунчаки фалсафий рамз эмас, балки руҳий энергиянинг ташувчиларидир. Унинг фикрича, ҳар бир ҳарфнинг «муваккали» (маънавий хизматчиси) бўлиб, ориф киши ушбу сирларни билиш орқали табиат ҳодисаларига таъсир ўтказиши мумкин. Бироқ у бу билимни фақат хос кишилар учун қолдиришни, ноаҳиллардан сир тутишни тайинлайди: «Билгинки, ҳарфларнинг сирлари Аллоҳнинг нурларидан бир нурдир. Уларни фақат қалби покланган ва илоҳий муҳаббат билан тўлган кишигина англайди»⁴.

Форс тасаввуф мактабининг йирик вакили Алоуддавла Симноний эса ҳарфларни инсоннинг руҳий марказлари («Латоиф») билан боғлайди. Унинг таълимотига кўра, ҳар бир ҳарф инсон ички дунёсидаги муайян бир руҳий ҳолатни акс эттиради. Симноний учун ҳарфлар - бу солиқнинг Аллоҳ томон саёҳатидаги манзиллардир. У ҳарфларнинг талаффузи ва шакли орқали инсон нафсини тарбиялаш мумкинлигини таъкидлайди⁵. Мутасаввифлар наздида илми ҳуруф - бу борлиқнинг «генетик коди»ни ўрганиш демакдир. Ҳаким Термизийдан бошлаб Ибн ал-Арабий ва унинг издошларигача бўлган даврда ушбу илм мантиқий далиллардан кўра кўпроқ «кашф» ва «шухуд»га (қалбий кўриш) асосланган.

¹ Қаранг: ٣٤٢ ص ١، ج ١٩٩٢م، بيروت، الجيل دار، عميرة الرحمن عبد، تحقيق، الرسول أخبار معرفة في الأصول نوار، الترمذي الحكيم (Ҳаким Термизий. Наводир ал-усул фи маърифат ахбор ар-Расул. Таҳқиқ: Абдурахмон Умайра. – Байрут: Дар ал-жил, 1992. – Ж. 1. – Б. 342).

² Қаранг: ٥٨ ص ١، ج ١، محيي الدين بن عربي، الفتوحات المكية، دار صادر، بيروت، ج ١، ص ٥٨ / Муҳиддин ибн Арабий. Ал-Футуҳот ал-Маккия. – Байрут: Дар Содир. – Ж. 1. – Б. 58).

³ Қаранг: ٧٦ ص ١٣٧١، هـ، ش، صدر الدين القنوي، الفوك، تحقيق: محمد خواجوي، انتشارات مولی، طهران، ١٣٧١ هـ، ش، ص ٧٦ / Садриддин Қўнавий. Ал-Фукук. Таҳқиқ: Муҳаммад Хважувий. – Техрон: Интишорот-и Мовлий, 1371 х.ш. – Б. 76).

⁴ Қаранг: ١٥ ص ١٥، صدر الدين القنوي، العروة لأهل الخلوة والجلوة، تحقيق: نجيب مایل هروي، انتشارات مولی، طهران، ٢٤٥ ص ١٥ / Аҳмад бин Али ал-Буний. Шамс ал-маориф ал-кубро. – Байрут: Ал-Мактабат аш-Шаъбия. – Б. 15).

⁵ Қаранг: ٢٤٥ ص ٢٤٥، صدر الدين القنوي، العروة لأهل الخلوة والجلوة، تحقيق: نجيب مایل هروي، انتشارات مولی، طهران، ٢٤٥ ص ٢٤٥ / Алоуддавла Семноний. Ал-Урва ли-аҳл ал-хилва ва-л-жилва. Таҳқиқ: Нажиб Мойил Ҳиравий. – Техрон: Интишорот-и Мовлий. – Б. 245).

Харфлар улар учун илоҳий Зотнинг исм ва сифатлари акс этадиган нурли кўзгулардир. Ушбу мутафаккирларнинг қарашлари шуни тасдиқлайдики, тасаввуф фалсафасида сўз ва ҳарф шунчаки мулоқот воситаси эмас, балки илоҳийлик ва бандалик ўртасидаги муқаддас кўприк, борлиқнинг метафизик асосидир. Бу илмнинг асл мақсади эса - ҳар бир ҳарфнинг ортида турган Яратганнинг ягоналигини (Тавҳидни) англаш ва ҳар бир заррада Унинг тажаллийсини кўра билишдир.

Саъдиддин Ҳамавий ҳам илми ҳуруф бўйича мутахассис бўлган мутасаввифдир. Бироқ унинг ҳуруфий таъвиллари ботинийлар, ҳуруфийлар ва тилсимшуносларникидан фарқ қилади. У бошқалар каби ҳарфлардан сирли маънолар чиқариш пайида бўлмаган. На ҳуруфийлар каби ҳарфларнинг сон қийматлари (абжад) орқали билим ишлаб чиқишга уринган ва на тилсимшунослар каби ҳарфлардан ғайритабиий натижалар чиқариб, шифокорлик қилган. Аксинча, у илми ҳуруф методларидан фойдаланиб, тасаввуфий мавзуларни тушунтиришга ҳаракат қилган.

Илми ҳуруфни мустақил илм деб билган Ҳамавий, бу илмни зоҳирий оламдаги (аён ва осордаги) ҳар бир мавжудотни насс (Қуръон ва Суннат) раҳбарлигида, калом ва калиманинг сирли эшиклари очилиши воситасида изоҳлайдиган, мавзуси жуда кенг бўлган «илми куллий» (умумий илм) сифатида таърифлаган. Унга кўра, бу илмнинг мавзуси - валоятга тегишли бўлган жам-тафриқа, яратилиш, мулк-малакут, зоҳир-ботин, аввал-охир, мабда-маод (бошланиш ва қайтиш), ғайб-шаҳодат, мутолаа, мукошафа каби мужаррад (абстракт) масалалардир.

Ҳамавий илми ҳуруфнинг келиб чиқишини Китобга (Қуръонга) боғлайди. Зеро, унинг фикрича, барча илмларнинг манбаи Китоб бўлиб, бу илмлар Китобдан калом шаклида юзага чиқади. Калом калималардан, калима ҳарфлардан, ҳарфлар сатҳдан (юзадан), сатҳ эса нуқтадан ташкил топади. Ҳарфлар ишора қилган борлиқ оламининг энг юксак мартабаси «фардият» макомидир. У ерда сурат, шакл, ҳарф, овоз, тўрт унсур, беш сезги, олти йўналиш (шеш жиҳат), тўққиз фалак, жаннат, дўзах, фаришта ёки шайтон каби ҳар қандай нарсаяйқдир.

Ҳамавийнинг илми ҳуруф назарияси катта миқдорда рамзий баёнлардан иборат бўлса-да, бу шунчаки ҳарфий ўхшатиш эмас. Аксинча, ҳарфлар маълум бўлган нарсалардан ташқаридаги алоҳида борлиқ соҳасига тегишлидир. Ибн ал-Арабий бу борада янада олдинга кетиб, ҳарфлар алоҳида бир олам эканини, уларнинг ичида яхшилар, ёмонлар, хослар ва омлар борлигини, ҳатто уларга пайғамбарлар юборилганини таъкидлаган.

Ҳарфлар ва калималар рамз бўлиши эътибори билан, Ҳамавийга кўра, маъноларнинг макони ва суратларидир. Сув каналларда оққани каби, маънолар ҳам ҳарфлар каналларидан калималар дарёларига, калималар дарёларидан калом уммонига оқади. Куллий (умумий) маъноларнинг жузий (хусусий) бир зотда ўрин олиши ёки жузий зотларнинг куллий бир маънога ишора қилиши ҳам ҳарфларнинг маъноларга ишора қилишига ўхшайди. Ҳарфларнинг маънолар билан алоқаси ишора ва рамзлар воситасида намоён бўлади. Бу рамзларни билиш эса фақат илми ладун билан мумкин бўлади. Ҳамавий илми ҳуруфнинг илми ладун билан боғлиқлигини шундай ифодалайди: «Бу илмга (илми ҳуруф) эга бўлган киши «Аввал»дан маълумот олади, жамнинг сирини ечади ва илми ладунга эга бўлади. Чунки илми ладун илми китобга, илми китоб илми каломга (калима, логос), илми калом эса илми ҳуруфга боғлиқдир. Илми ҳуруф эса Вужуди Мутлакнинг тажаллисидан иборат бўлган нуқтадан келади»¹.

Ҳамавий ҳарфларни нафақат рамз сифатида кўрган, балки уларни яратилишнинг (хилқатнинг) бир бўлаги деб билган. Шу маънода унинг илми ҳуруф тушунчаси –

¹ Sa'deddin Hammûyî, Bahru'l-Meânî, Süleymaniye Kütüphanesi, Fazıl Ahmed Paşa, no: 706, vr. 31a-b.

«тажаллий», «таназзул» ва «зухур» концепциялари доирасида ҳарфлар билан фалаклар (доиралар) ўртасида ўрнатилган алоқага таянади. Унга кўра, олам ва Ҳақ Таоло ўртасида илоҳий исмлар воситасида ўрнатилган бир алоқа мавжуд. Илоҳий исмлар - оламнинг зуҳури ва бу зуҳур содир бўладиган мазҳарлардир (намоён бўлиш жойлари). Уларни ташкил этган ҳарфлар борлиқ ҳақиқатига доир сирлар билан тўладир. Бу эса Ҳамавий илми ҳуруфни космологик ва онтологик ҳақиқатлар эшигини очувчи шифр деб билганини англатади. Бу шифрлар ечилганда космик тартибни англаш мумкин бўлади¹. Китоб, калом, коинот ва яратилишни бир-бири билан боғлиқ масалалар деб билган Ҳамавий, шу сабабли илоҳий исмлар (асмои илоҳий) ва турли Қуръоний атамаларни рамзлар, шакллар ва жадвалларга кўчирган. Буларнинг аксарияти биз учун хануз сирли бўлиб қолаётганининг сабаби, Ҳамавий ушбу шакл ва жадваллар ҳақида изоҳ қолдирмаганидир.

Ҳамавийнинг илми ҳуруф тушунчаси Ҳақ Таолонинг яратиши ва гапириши (каломи) ўртасидаги алоқа устига қурилган. Унга кўра, Ҳақ Таолонинг икки хил гапириши мавжуд. Биринчиси - ваҳий ва илҳом йўли билан қилган нутқи бўлиб, бу Калом сифатининг бир зуҳуридир. Иккинчиси эса - У Зотнинг ашёни яратишидир. Унинг гапириши билан яратиши айни бир нарсадир. Ушбу тушунчага кўра, олам - китоб, ашё эса - калима (сўз) бўлгани учун яратиш муайян маънода гапириш деб талқин қилинган. Ҳамавийга кўра, ҳарфлар билан олам ўртасида онтологик боғлиқлик бор. У бу жиҳатни «Каломнинг «коф»и (ك) таквинни (яратилишни) тушунтирувчи сирлар билан тўладир»² сўзи билан ифодалаган. Ибн ал-Арабий бу мавзунини «Нафаси Раҳмон» (Раҳмоннинг нафаси) тушунчаси билан изоҳлаган. Шу нуқтаи назардан қараганда, Ҳамавий илми ҳуруфни «илоҳий тил» сифатида қабул қилган ва бу тилни метафизик масалалар учун бир сўзлашув воситаси деб билган дейиш мумкин.

Юқорида келтириб ўтилган фикр ва мулоҳазалар, тасаввуфий-илмий таҳлилларга асосланиб қуйидаги хулосаларни илгари суриш мумкин:

- Саъдиддин Ҳамавий учун илми ҳуруф шунчаки ҳарфлар билан боғлиқ техник соҳа эмас, балки борлиқнинг илоҳий кодини ечишга хизмат қилувчи «илми куллий» (умумий илм) ҳисобланади. Мутасаввиф бу илмни насс (Қуръон ва Суннат) раҳбарлигида ташқи оламдаги (аён ва осордаги) ҳар бир мавжудотнинг моҳиятини очиб берувчи метафизик восита сифатида талқин этади;

- Ҳамавийнинг ҳуруфий қарашлари ботинийлар, тилсимшунослар ва кейинчалик пайдо бўлган ҳуруфийлик оқимидан тубдан фарқ қилади. У ҳарфлардан сеҳр-жоду ёки сирли шифокорлик мақсадларида эмас, балки тасаввуфнинг энг мураккаб масалаларини (вилоят, тавҳид, жам-тафриқа) тушунтириш учун рамзий тил сифатида фойдаланган. Бу эса унинг назарияси сунний тасаввуф аъёналарига содиқ эканини исботлайди;

- Ҳамавий таълимотида коинот - илоҳий «калам» билан ёзилган бир китобдир. У яратилиш жараёнини илоҳий нутқ (Калом) ва нуқтадан бошланган ҳарфий занжир сифатида таърифлайди. Унга кўра, ҳар бир ҳарф муайян бир борлиқ категориясига (мулк ва малакут) ишора қилиши орқали инсонни Вужуди Мутлақнинг тажаллийларини англашга етаклайди;

- Мутафаккир илми ҳуруф орқали Қуръон сирларини англаш фақат араб тили доирасида мумкинлигини таъкидлайди. Унинг фикрича, араб тилидаги ҳарфларнинг шакли ва махражи борлиқдаги илоҳий нисбатларга мувофиқ келади. Ҳамавийнинг бу ёндашуви илоҳий каломнинг араб тилида нозил бўлишини шунчаки лингвистик ҳодиса эмас, балки онтологик зарурият сифатида баҳолаш имконини беради;

¹ Sa'deddin Hammûyî, Bahru'l-Meânî, Süleymaniye Kütüphanesi, Fazıl Ahmed Paşa, no: 706, vr. 30a-38b.

² Sa'deddin Hammûyî, Bahru'l-Meânî, Süleymaniye Kütüphanesi, Fazıl Ahmed Paşa, no: 706, vr. 36a-55a.

- Ҳамавий илми ҳуруфни сир каби яширишдан кўра, уни аҳил (лойик) кишиларга илмий мерос сифатида қолдиришни мақсад қилган. Унинг қарашларига кўра, оламни ва ҳарфларни билиш инсонни илоҳий қадарга бўйин эгишга ва тавҳиднинг ҳақиқатига эришишга ундайди. Мазкур илм орифга оламга таъсир ўтказиш учун эмас, балки оламдаги илоҳий низомни мушоҳада қилиш ва нафси ислоҳ қилиш учун берилган.

Фойдаланилган манбалар ва адабиётлар рўйхати

1. Абу Наср Саррож ат-Тусий. Ал-Лумаъ фит-тасаввуф / Таҳқиқ: Комил Мустафо Ҳиндовий. – Байрут: Дар ал-кутуб ал-илмия, 2001. – 504 б.
2. Абу Бакр ал-Калобозий. Ат-Таарруф ли-мазҳаби аҳлит-тасаввуф. – Байрут: Дар ал-кутуб ал-илмия, 1993. – 224 б.
3. Абу Қосим ал-Қушайрий. Ар-Рисолат ал-Қушайрия / Таҳқиқ: Абдулҳалим Маҳмуд, Маҳмуд бин Шариф. – Қоҳира: Дар ал-Маориф. – Ж. 2. – 830 б.
4. Абу Ҳомид ал-Ғаззолий. Ихёу улумид-дин. – Байрут: Дар Ибн Ҳазм, 2005. – 1928 б.
5. Алоуддавла Семноний. Ал-Урва ли-аҳл ал-хилва ва-л-жилва / Таҳқиқ: Нажиб Мойил Ҳиравий. – Техрон: Интишорот-и Мовлий. – 612 б.
6. Аҳмад бин Али ал-Буний. Шамс ал-маориф ал-кубро. – Байрут: Ал-Мактабат аш-Шаъбия. – 610 б.
7. Аҳмад ибн Ҳанбал. Ал-Муснад / Таҳқиқ: Шуайб Арнаут. – Байрут: Муассасат ар-Рисола, 1999. – Ж. 38. – 584 б. (Иқтибос: 474-бет, № 23489).
8. Муҳиддин ибн Арабий. Ал-Футуҳот ал-Маккия. – Байрут: Дар Содир. – Ж. 1. – 750 б.

KORRUPSIYA – TARAQQIYOTGA QARSHI ILLAT

Hasanova Zebo Davlatovna

Buxoro davlat texnika universiteti dotsenti, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan jamiyatda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish davlat siyosatining asosiy yo'nalishlaridan biri deb belgilandi. Chunki, «Jamiyatimizda korrupsiya, turli jinoyatlarni sodir etish va boshqa huquqbuzarlik holatlariga qarshi kurashish, ularga yo'l qo'ymaslik, jinoyatga jazo, albatta, muqarrar ekani to'g'risidagi qonun talablarini amalda ta'minlash bo'yicha qat'iy choralar ko'rishimiz zarur»

Mustaqillikning dastlabki kunlaridan boshlab mamlakatimizda huquqiy demokratik davlat va kuchli fuqarolik jamiyati barpo etishning umumiy strategiyasini amalga oshirish doirasida qonun ustuvorligini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, sud-huquq tizimini isloh qilish va bunda korrupsiya jinoyatiga qarshi kurashish yuzasidan qator chora-tadbirlar amalga oshirib kelinmoqda.

Darhaqiqat, bugungi kunda korrupsiya illati ba'zi jamiyatlar taraqqiyotiga katta to'siq bo'layotgani, tarixda esa, ayrim davlatlar shu balo tufayli inqirozga yuz tutganligi ma'lum. Shu sababdan, korrupsiyaga qarshi kurashish dunyo miqyosida global muammolardan biriga aylangani hech kimga sir emas.

Korrupsiyaga qarshi kurashishning ustuvor huquqiy asoslari qator xalqaro huquqiy normalarda o'z ifodasini topgan bo'lib, ularga quyidagilarni kiritish mumkin:

✓ 2003-yil 31-oktabrda qabul qilingan BMTning Korrupsiyaga qarshi Konvensiyasi;

МУНДАРИЖА

SO‘Z BOSHI.....	3
НАФСНИ ТАРБИЯЛАШ – КОРРУПЦИЯНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЙЎЛИ Наврўзова Г.Н.....	5
КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ. Пардаева М.Д.	9
ЯЎҚУБИ ЧАРХИЙ ТАФСИРИДА ТАМАЪ МАСАЛАСИ: ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛ. Зойиров Э.Х.	13
HUSNI XULQ TUSHUNCHASI VA UNING MA'NAVİY-AXLOQIY MAZMUNI XORAZMIY IJODI TALQINIDA. Бобожонов Д.	15
DAVLAT XIZMATIDA KORRUPSIYAVIY XAVF-XATARLARNING OLDINI OLISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTIONAL MASALALARI. Karimov B.Sh.....	18
KORRUPSIYA NAZARIYALARI VA MANFAATLAR TO‘QNASHUVINING ZAMONAVIY TALQINI. Bafoyev F.M.	20
KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHDA LI KUAN YU TAJRIBASI. Yunusova G.S. 26	
JAMIYATDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH MADANIYATINI YUKSALTIRISH MASALALARI. Muradov S.A.....	28
BUXORO JADIDLARI ASARLARIDA PORA VA TA'MAGIRLIK VA UNING SALBIY OQIBATLARI: FALSAFIY-PEDAGOGIK TAHLIL. Saloxov A.Q.	30
KORRUPSIYAGA MOYILLIKNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. Ablakulov Sh.D. 33	
МЕДИАПЛАТФОРМЫ КАК ИНСТРУМЕНТ ПРОТИВ КОРРУПЦИИ: ОГРАНИЧЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ. Исаева Д.А.....	35
DUNYO BO'YLAB KORRUPTSIYAGA QARSHI KURASH. Berdiyeva G.A.	38
O‘ZBEKISTON MATBUOTIDA YANGILANISH JARAYONLARI VA HUQUQIY ASOSINING YARATILISHI. O‘rinova B.....	40
KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH – BARCHAMIZNING BURCHIMIZ. Vohidova M.T.	44
АБУ АБДУЛЛОҲ РЎДАКИЙ УМУМИНСОНИЙ ҒОЯЛАРИДА СОФЛИК ВА ПОКЛИК ТАЛҚИНИ. Азимов А.А.	46
FUQAROLAR SIYOSIY MADANIYATINI SHAKLLANISHIDA MATBUOTNING ROLI. O‘rinova B.	48
АХЛОҚИЙ ТАРБИЯ – КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ. Сафаров Т.Т.	52
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МЕЖДУНАРОДНЫХ ПОДХОДОВ К ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ. Алимова М.М., Жумаев А.	55
САЪДИДДИН ҲАМАВИЙНИНГ ТАСАВВУФИЙ ҚАРАШЛАРИДА ҲУРУФ ИЛМИНИНГ ЎРНИ. Ражабов А.Ш.	57
KORRUPSIYA – TARAQQIYOTGA QARSHI ILLAT. Hasanova Z.D.....	61
KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH: O‘ZBEKISTON VA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI. Alimova M.M.	64